

Vlaams
Parlement

ingediend op **53-A** (2019-2020) – Nr. 3
8 oktober 2020 (2020-2021)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking
en Toerisme
uitgebracht door Orry Van de Wauwer

over het advies

van het Vlaams Vredesinstituut

over het jaarlijks verslag van de Vlaamse Regering
aan het Vlaams Parlement
over de verstrekte en geweigerde vergunningen
voor wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik
of voor ordehandhaving dienstig materieel
en daaraan verbonden technologie

2019

*Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking en Toerisme:*

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Frieda Verougstraete-Deschacht;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Emmily Talpe, Bart Tommelein;
Tine Van den Brande, Jeremie Vaneekhout;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Martine Fournier, Orry Van de Wauwer;
Jean-Jacques De Gucht, Marino Keulen;
Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

Documenten in het dossier:

- 53-A** (2019-2020) – Nr. 1: Verslag Wapenhandel
- Nr. 2: Advies van het Vlaams Vredesinstituut

INHOUD

1. Toelichting door Nils Duquet, directeur ad interim van het Vlaams Vredesinstituut	4
1.1. Uitvoer en overbrenging vanuit Vlaanderen via individuele vergunningen	4
1.2. Uitvoer en overbrenging vanuit Vlaanderen via algemene vergunningen	4
1.3. Globale vergunningen	5
1.4. Weigeringen	5
1.5. Doorvoer.....	5
1.6. Aanbevelingen	6
2. Vragen van de leden en reплиek van de directeur ad interim	7
2.1. Interventie van Joris Nachtergaele	7
2.2. Interventie van Orry Van de Wauwer	7
2.3. Interventie van Annick Lambrecht	8
2.4. Interventie van Bart Tommelein	8
2.5. Replik van Nils Duquet	9
Gebruikte afkortingen	11

Bijlage: zie [dossierpagina](#) op www.vlaamsparlement.be

De Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme behandelde op 22 september 2020 het advies van het Vlaams Vredesinstituut (VVI) over het jaarlijks verslag van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement over de verstrekte en geweigerde vergunningen voor wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie, 2019.

Dat gebeurde met Nils Duquet, directeur ad interim bij het VVI. De presentatie die bij de inleidende uiteenzetting werd gebruikt, is terug te vinden op de [dossierpagina](https://dossierpagina.vlaamsparlement.be) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

(Tijdens de vergadering van de commissie waren alleen de commissievoorzitter en de commissiesecretaris fysiek in de commissiezaal aanwezig. De vaste leden, plaatsvervangende leden en de toegevoegde leden van de commissie kregen de mogelijkheid om online aan de vergadering deel te nemen via het platform Zoom. Andere volksvertegenwoordigers konden alleen na motivering online aan de vergadering deelnemen.)

1. Toelichting door Nils Duquet, directeur ad interim van het Vlaams Vredesinstituut

Bij wijze van inleiding licht *Nils Duquet* toe dat het Vlaams Vredesinstituut bij het opstellen van zijn adviezen altijd eerst een analyse maakt van het jaarverslag Wapenhandel, op basis waarvan het één specifiek thema kiest dat dan de focus vormt van het eigenlijke advies. Voor het jaarverslag Wapenhandel 2019 is het thema 'doorvoer', omdat er op dat vlak een heel interessante evolutie vast te stellen is.

Voor hij echter op die doorvoer inzoomt, wil Nils Duquet even stilstaan bij andere vergunningsplichtige transacties en handelsstromen.

1.1. Uitvoer en overbrenging vanuit Vlaanderen via individuele vergunningen

In 2019 was de vergunde uitvoer en overbrenging vanuit Vlaanderen via individuele vergunningen – vergunningen voor één specifieke transactie – goed voor 117,4 miljoen euro. Dat is geen uitzonderlijk hoog of laag bedrag in vergelijking met de andere jaren.

Driekwart van de uitvoer betrof speciaal militair oefenmateriaal, voornamelijk schietstanden, en de grootste afnemers daarvan waren de traditionele partnerlanden van Vlaanderen: de VS en Duitsland. Koeweit leek met bijna 9 procent van de vergunde uitvoer een relatief groot bestemmingsland in 2019, maar het bleek om bestellingen te gaan voor de Amerikaanse troepen in Koeweit. Wel interessant is dat ook Israël in het lijstje van bestemmingslanden voorkomt, terwijl Vlaanderen al zo'n tien jaar de vaste beleidslijn aanhoudt om geen wapens of onderdelen daarvoor te leveren aan Israël, tenzij Israël louter als doorvoerland fungeert. Dat was in dezen ook het geval, want de uiteindelijke afnemer bleek het Indische leger te zijn.

1.2. Uitvoer en overbrenging vanuit Vlaanderen via algemene vergunningen

Naast individuele vergunningen zijn er ook algemene en globale vergunningen. Algemene vergunningen bieden de mogelijkheid om te exporteren naar andere EU-lidstaten, zonder dat daarvoor telkens een specifieke vergunning moet worden aangevraagd. De voorwaarde is dan wel dat de transactie voldoet aan een aantal vaste voorwaarden. Het doel is om intra-Europese samenwerking te stimuleren en administratieve lasten tot een minimum te beperken.

Via die algemene vergunningen vonden er in 2019 in eerste instantie transacties plaats in het kader van intergouvernementele samenwerkingsprogramma's, voor een bedrag van 13,7 miljoen euro. Aangezien het daarbij bijna uitsluitend om onderdelen voor gevechtsvliegtuigen ging, vermoedt Nils Duquet dat het gaat om bijdragen van Vlaamse bedrijven aan het Eurofighter Typhoonprogramma. Ook waren er transacties, voor een bedrag van respectievelijk 9,3 en 1,9 miljoen euro, met andere Europese krijgsmachten en met zogenaamde gecertificeerde bedrijven. Dat zijn defensiebedrijven die voldoende interne controleprocedures hebben ingebouwd om als veilig te kunnen worden beschouwd.

1.3. Globale vergunningen

Globale vergunningen, ten slotte, betreffen vergunningen die meerdere transacties kunnen dekken vanuit één Vlaams bedrijf naar verschillende potentiële Europese afnemers, opnieuw met het doel om intra-Europese transacties te vergemakkelijken. Dit laatste type vergunningen wordt relatief weinig gebruikt, in 2019 voor een waarde van 2,4 miljoen euro. Net zoals de algemene vergunningen zijn de globale vergunningen vooral bestemd voor vliegtuigonderdelen, al werden er ook transacties geregistreerd voor kogelvrije kledij, voertuigonderdelen en bescherming tegen biologische en chemische stoffen.

1.4. Weigeringen

In 2019 werd er ook één vergunning geweigerd. Het ging om een transactie ter waarde van 1 miljoen euro voor voertuigonderdelen, bestemd voor de Amerikaanse defensie-industrie, maar met Thailand als eindgebruiker. De Vlaamse Regering weigerde de vergunning te verlenen op basis van criterium 3 van het Vlaamse Wapenhandeldecreet. Op basis daarvan kan een vergunning geweigerd worden als de geëxporteerde producten zouden kunnen bijdragen tot burgeroorlogen of andere vormen van intern geweld. De Vlaamse Regering stelde dat er effectief een probleem was in Thailand, meer bepaald in Zuid-Thailand, waar allerhande afscheidingsbewegingen actief zijn.

Nils Duquet merkt op dat de Vlaamse Regering zelden een vergunning moet weigeren. Dat kan erop wijzen dat de Vlaamse bedrijven de regelgeving en voorwaarden relatief goed kennen, maar een en ander heeft ook te maken met de aard van de Vlaamse wapenindustrie. Vlaanderen produceert voornamelijk onderdelen voor wapensystemen, die dan door bedrijven in andere landen geïntegreerd worden in grotere wapensystemen. Het is daardoor niet altijd gemakkelijk om na te gaan wie de eigenlijke eindgebruiker is. In 2019 kende men in 70 procent van de gevallen de eindgebruiker niet. Het is dus goed mogelijk dat sommige Vlaamse producten uiteindelijk wél in conflictgebieden terechtkomen, of in landen waar Vlaanderen eigenlijk liever niet naar zou exporteren.

1.5. Doorvoer

Dat brengt Nils Duquet bij de focus van het advies, de doorvoer. Vlaanderen is een belangrijk doorvoergebied voor allerhande handelsstromen, civiele én militaire. Aangezien er gigantische hoeveelheden producten Vlaanderen binnenkomen en ze vaak ook heel snel doorstromen naar andere landen, is een efficiënte controle op wapendoorvoer geen sinecure. Ook ontbreekt vaak de nodige informatie om gericht te kunnen controleren.

Een tweede moeilijkheid is het ontbreken van internationale handvaten om controles op doorvoer aan op te hangen. Elk land moet wel een regeling uitwerken, maar hoe is niet gespecificeerd. Het is vaak ook een evenwicht zoeken: controleren, zonder de handelsstromen onnodig te vertragen. Daarom spitsen de controles in Vlaanderen zich vooral toe op doorvoer van wapens met overlading op het

grondgebied van het doorvoerland, omdat, zo redeneert men, daar het grootste risico zit op afwending. Vlaanderen kiest er daarnaast heel duidelijk voor om de lijn van het eigen exportcontrolebeleid, het beleid dat het ook toepast voor Vlaamse exportbedrijven, door te trekken naar de controles op doorvoer van wapens. Doorvoer is sinds 2019 ook sterker op de politieke agenda gekomen, onder andere door cases waarbij schepen met wapens onderweg naar Saoedi-Arabië, ook soms in de haven van Antwerpen aanmeerden.

Uit cijfers uit het jaarverslag 2019 blijkt dat het aantal uitgereikte doorvoervergunningen de afgelopen jaren spectaculair is gedaald: terwijl er in 1999 nog 136 vergunningen werden afgeleverd, waren dat er tussen 2006 en 2016 gemiddeld 20 per jaar, en in 2019 zakte dat aantal tot amper 4.

Die daling is voor een deel te verklaren door een aanpassing aan het Wapenhandeldecreeet in 2017. Sindsdien is het voor doorvoer met overlading, bestemd voor landen binnen de EER of bepaalde NAVO-lidstaten of het Wassenaar Arrangement, niet langer nodig om een vergunning aan te vragen. De doorvoertransacties verdwijnen dus niet, maar er geldt geen vergunningsplicht, omdat die landen als risicoloos worden beschouwd.

Het andere deel van de verklaring is moeilijker met zekerheid vast te stellen. Het is mogelijk dat andere landen, bedrijven en logistieke dienstverleners Vlaanderen proberen te vermijden, omdat ze de controles in de Vlaamse havens te bureaucratistisch, te weinig efficiënt of misschien zelfs te streng vinden. En hoogstwaarschijnlijk blijft een aantal transacties in de Vlaamse havens onder de radar, het zogenaamde 'dark number'. Om hoeveel transacties het zou gaan, is niet duidelijk.

1.6. Aanbevelingen

Een eerste aanbeveling in het advies van het Vlaams Vredesinstituut is dan ook om op zoek te gaan naar verklaringen voor de afname van het aantal doorvoervergunningen. Is er in de buurlanden of in Wallonië een soortgelijke tendens? Of is het een en ander een gevolg van verschillen in het wettelijk kader of de efficiëntie van controle?

Een tweede aanbeveling aan de Vlaamse Regering is om zo transparant mogelijk te rapporteren over doorvoer in het algemeen, maar ook specifiek over de catch-allclausule inzake doorvoer zonder overlading. Vlaanderen heeft die clausule in 2017 in het Wapenhandeldecreeet ingeschreven om doorvoer zonder overlading in welbepaalde gevallen meldings- en vergunningsplichtig te maken, bijvoorbeeld als de doorvoer producten betreft die bestemd zijn voor landen waartegen een internationaal wapenembargo is uitgevaardigd, die gebruikt kunnen worden bij misdaden tegen de menselijkheid of die een gevaar kunnen inhouden voor de strategische belangen van het doorvoerland of zijn partners. Het Vlaams Vredesinstituut zou graag weten hoe vaak die clausule wordt ingeroepen en om welke reden.

Omdat er mogelijk een groot dark number is, adviseert het instituut ten derde om een algemene meldingsplicht voor doorvoer zonder overlading te overwegen, zodat bedrijven altijd, niet louter in welbepaalde gevallen, moeten melden wat ze vervoeren en wat de bestemming van hun lading is. Een nadeel van zo'n algemene meldingsplicht is natuurlijk de extra administratieve rompslomp. Daarom vraagt het instituut enkel om een dergelijke maatregel in overweging te nemen.

Een vierde aanbeveling is om betrokken bedrijven te gaan responsabiliseren om een degelijk internalcompliancesysteem te gaan inbouwen. De dCSG moet ook blijven inzetten op de outreach naar de logistieke partners die in Vlaanderen actief zijn, zodat alle mogelijke betrokken partijen goed op de hoogte zijn van het regelgevend kader in Vlaanderen.

Ten vijfde zijn ook goede afspraken nodig met andere diensten binnen België. Met de aanpassing van het Wapenhandeldecreet in 2017 zet Vlaanderen heel sterk in op toezicht en handhaving, maar Vlaanderen is voor de uitvoering ook afhankelijk van de douanediensten. Een goede, geformaliseerde samenwerking tussen de gewesten en de federale overheid, met een duidelijk afsprakenkader, is in dat opzicht geen overbodige luxe. Het kan daarbij zeker ook geen kwaad om eens te kijken naar controlestelsels rond Vlaanderen, in de andere regio's en de buurlanden, zodat goede praktijken ook in de Vlaamse aanpak geïntegreerd kunnen worden.

Ten slotte roept het Vlaams Vredesinstituut de Vlaamse Regering op om voldoende aandacht te schenken aan doorvoer in haar eigen buitenlandse beleid. Vlaanderen heeft een sterk eigen beleid uitgewerkt en het zou dat meer moeten verdedigen op het Europese en het internationale niveau, zodat er een sterker en uniformer Europees en internationaal kader kan komen. Alleen al binnen de EU bestaan er 27 verschillende controlesystemen, wat de efficiëntie niet ten goede komt.

2. Vragen van de leden en repliek van de directeur ad interim

2.1. Interventie van Joris Nachtergaele

Joris Nachtergaele beaamt dat de daling van het aantal doorvoervergunningen opvallend is en hij is dan ook blij dat Nils Duquet die daling heeft kunnen duiden, of toch deels. Een mogelijke verklaring was een weinig efficiënt controlesysteem. Samenwerking met andere diensten, waaronder de dCSG en de douane, kan op dat vlak zeker een deel van de oplossing zijn. Met de douane probeert Vlaanderen trouwens al langer een samenwerkingsakkoord te sluiten.

Joris Nachtergaele kan zich ook vinden in de suggestie om vergelijkend onderzoek te gaan voeren naar best practices. Hij zou zich daarbij vooral focussen op landen met havens: Denemarken, Nederland en Duitsland voor de noordelijke routes, Frankrijk en Spanje voor de zuidelijke. In die studie zou ook aandacht moeten gaan naar het VK, dat na de brexit misschien wel een andere richting inslaat, met alle gevolgen van dien voor de wapenhandel en de gebruikte tracés.

Wat het Europese niveau betreft, vraagt Joris Nachtergaele zich af of er in het verleden al pogingen zijn ondernomen om het doorvoerbeleid Europees te gaan coördineren. Heeft Vlaanderen daar ooit al stappen toe ondernomen?

In 2019 werd een nieuw digitaal systeem ingevoerd. Heeft het Vlaams Vredesinstituut zicht op de implementatie daarvan? Op welke manier heeft het systeem bijgedragen tot een efficiëntere controle? Zijn er eventuele problemen opgedoken?

Inzake het dark number en de algemene meldingsplicht die het Vlaams Vredesinstituut daartegenover plaatst, wil Joris Nachtergaele er ten slotte voor waarschuwen dat het beleid niet disproportioneel veel administratieve rompslomp creëert. De focus zou in eerste instantie op de outreach moeten liggen, op de verdere responsabilisering van alle betrokkenen. Hoe kan het beleid daar nog extra op inzetten?

2.2. Interventie van Orry Van de Wauwer

Orry Van de Wauwer staat eerst en vooral stil bij het grote pijnpunt dat is aangehaald, namelijk dat het in 70 procent van de transacties niet duidelijk is wie de eindgebruiker is. Dat is problematisch en moet een aandachtspunt blijven.

In het advies van het Vlaams Vredesinstituut was de eerste aanbeveling voor de Vlaamse Regering om na te gaan waarom het aantal doorvoervergunningen in een doorstroomland als Vlaanderen blijft dalen, onder andere door na te gaan of er in

andere landen eenzelfde evolutie waar te nemen valt. Waarom kan het Vlaams Vredesinstituut dat zelf niet onderzoeken? Heeft het daar onvoldoende informatie voor en welke informatie ontbreekt? Volgens Orry Van de Wauwer kan de aanpassing van het Wapenhandeldecreet uit 2017 in elk geval niet de voornaamste verklaring zijn, omdat de dalende tendens zich al veel eerder had ingezet.

Voor doorvoertransacties naar risicoloze landen is het trouwens wel nog mogelijk om een controle ad hoc uit te voeren, wat ook in de landen rond Vlaanderen gangbaar is. Vormt dat ook een reden voor een daling van het aantal doorvoervergunningen? Hoe zit dat in Wallonië en Brussel?

Een mogelijke verklaring voor de daling waren de grote bureaucratie en de lange doorlooptijden. Maar hoe is de situatie dan in andere landen? Staan zij op dat vlak niet voor soortgelijke uitdagingen?

Wat het strenge Vlaamse kader betreft, kan Orry Van de Wauwer zich helemaal vinden in de suggestie om de Vlaamse beleidsvisie ook Europees en internationaal uit te dragen, zodat een betere internationale afstemming mogelijk wordt. Nog inzake afstemming en samenwerking vindt hij het ook heel terecht dat er gewezen wordt op de samenwerking met de douane, want het samenwerkingsakkoord met de douane is natuurlijk een zeer belangrijk werkpunt.

De oproep tot meer transparantie over de rapportering begrijpt hij dan weer niet helemaal. Is het jaarverslag van de Vlaamse Regering dan niet transparant genoeg en op welk vlak is er meer transparantie nodig?

Ten slotte zou Orry Van de Wauwer willen weten of het Vlaams Vredesinstituut een schatting kan verbinden aan het dark number, hoe moeilijk dat ook is, om de grootteorde toch enigszins te kunnen inschatten.

2.3. Interventie van Annick Lambrecht

Annick Lambrecht leidt uit het advies van het Vlaams Vredesinstituut en het aantal doorvoervergunningen in 2019 af dat er wel degelijk iets schort aan de controle op doorvoer. Een algemene meldingsplicht voor doorvoer zonder overlading is daarom absoluut het overwegen waard. In Nederland, waar er wel zo'n algemene meldingsplicht is ingevoerd, waren er in 2019 maar liefst 1362 meldingen van doorvoer. Zelfs Wallonië, dat in tegenstelling tot Vlaanderen geen echt grote transporthubs heeft, kende in 2018 43 doorvoervergunningen toe.

Beide cijfers staan in schril contrast met het Vlaamse cijfer, wat aantoont dat Vlaanderen een groot deel van de mogelijk vergunningsplichtige doorvoer gewoonweg niet oppikt. Dat moet veranderen en Annick Lambrecht hoopt daarvoor steun te vinden bij haar collega's.

2.4. Interventie van Bart Tommelein

Bart Tommelein haalt twee belangrijke vaststellingen naar voren. In het jaarverslag Wapenhandel 2019 kan men lezen dat de waarde van invoer en overbrenging naar het Vlaamse Gewest gestegen is, zonder echter te leiden tot een groter aantal vergunningen voor overbrenging naar het Vlaamse Gewest. In het jaarverslag van het Vlaams Vredesinstituut, dat in het voorjaar van 2020 werd voorgesteld, staat dan weer dat er jaarlijks vijfduizend à zesduizend actieve vuurwapenbezitters bij komen in Vlaanderen. Hoe vallen beide vaststellingen met elkaar te rijmen, zeker als je weet dat Vlaanderen zelf nauwelijks vuurwapens en munitie produceert en nieuwe actieve vuurwapengebruikers die dus elders moeten halen? Een toename van het aantal actieve vuurwapenbezitters zou logischerwijs tot een toename van

het aantal invoer- en overbrengingsvergunningen moeten leiden, maar dat blijkt vreemd genoeg niet het geval te zijn.

Tijdens de voorstelling van het jaarverslag van het Vlaams Vredesinstituut werd ook gesproken over de versnippering en verkokering van de verantwoordelijkheden tussen de verschillende niveaus, iets waar het jaarverslag Wapenhandel 2019 trouwens weinig aandacht aan besteedt. Door de verregaande versnippering en verkokering bestaat het risico dat er gaten in de informatie-uitwisseling komen en dat wapens in het illegale circuit terechtkomen en zo ongecontroleerd kunnen circuleren. In zijn advies stelt het instituut dan ook om verder te werken aan geformaliseerde samenwerkingsverbanden met andere federale diensten. De vraag is dan wel: hoe verloopt de informatie-uitwisseling op dit moment tussen het federale, het Vlaamse en het provinciale niveau? En zouden digitale tools kunnen helpen om informatie gemakkelijker rechtstreeks uit te wisselen? Vlaanderen moet in elk geval durven na te denken over een effectiever en efficiënter controlebeleid, met een overkoepelende Vlaamse controleautoriteit als spil.

Op 16 september 2019 herzag de Raad van de Europese Unie zijn standpunt over wapenimport. Er zou een database worden aangemaakt met informatie over wapenimport in alle lidstaten, een initiatief dat volgens Bart Tommelein van groot belang is. Het jaarverslag wapenhandel rept er met geen woord over. Wie zal toegang tot hebben tot de databank, de dCSG of enkel het federale niveau? Heeft de databank ondertussen al vorm gekregen?

In lijn met de beleidsnota wijst het jaarverslag zeer terecht op het belang van Internal Compliance Programs (ICP's), interne controleprocedures bij defensiebedrijven. In 2017 werd een dynamische lijst opgesteld met bedrijven waarvan de dCSG die procedures prioritair wil onderzoeken. Om welke bedrijven gaat het dan? Op basis van welke criteria, worden ze geselecteerd? Om de hoeveel tijd wordt de lijst geactualiseerd?

2.5. Repliek van Nils Duquet

Wat de laatste vraag betreft, moet *Nils Duquet* Bart Tommelein teleurstellen: het Vlaams Vredesinstituut weet dat men aan die lijst aan het werken is, maar heeft geen zicht op de details.

De databank waaraan Bart Tommelein refereerde, is er nog niet, maar er wordt wel aan gewerkt. In principe zou de toegang tot die database via het federale niveau verlopen, maar ook de gewesten zouden toegang moeten kunnen krijgen. Nils Duquet juicht het initiatief in elk geval toe, omdat het de transparantie en informatie-uitwisseling zeker ten goede kan komen. Vlaanderen heeft trouwens al heel wat initiatieven genomen om zijn eigen buitenlandse beleid rond wapenhandel te internationaliseren, voornamelijk inzake transparantie. Medewerkers van de dCSG nemen daar een cruciale rol in op. Wat coördinatie van doorvoer op Europees niveau betreft, heeft Nils Duquet dan weer geen weet van specifieke Vlaamse initiatieven.

In België is er inderdaad een toenemend aantal actieve vuurwapenbezitters, voornamelijk in Wallonië, maar ook in Vlaanderen, en de wapens die zij kopen, zijn inderdaad grotendeels buitenlandse wapens. De import van wapens en munitie is bijgevolg zeer sterk gestegen, maar door verkokering en versnippering van de bevoegdheden is de informatie daarover niet altijd volledig. Nils Duquet begrijpt in dat opzicht de vraag naar een overkoepelende Vlaamse controleautoriteit, maar door de complexiteit van het Belgische systeem zal Vlaanderen altijd rekening moeten houden met andere diensten en entiteiten. De vraag is dan wat de efficiëntiewinsten van een overkoepelende autoriteit zouden zijn en hoe ze de controle

zullen verbeteren. Het Vlaams Vredesinstituut toont zich in elk geval bereid om die vragen te onderzoeken.

Maar samenwerking zal dus sowieso noodzakelijk blijven, zeker met de douane: hoe mooi het Vlaamse kader ook is, Vlaanderen blijft afhankelijk van de douane. Nils Duquet hoopt daarom dat de onderhandelingen over een goed samenwerkingsakkoord na de vorming van de nieuwe Federale Regering weer opgepikt worden, zodat de samenwerking en taakverdeling geformaliseerd worden.

Nils Duquet wil ook nogmaals benadrukken dat een algemene meldingsplicht zeker het overwegen waard is. Er bestaat al een meldingsplicht voor producten die mogelijk zouden kunnen bijdragen tot misdaden tegen de menselijkheid of die een bedreiging zouden kunnen vormen voor de belangen van Vlaanderen of een van zijn partners, maar het is voor expediteurs niet evident om na te gaan of hun producten onder die categorie vallen. Veel hangt ook af van de context en de bestemming. De overheid kan veel beter die inschatting maken, maar daarvoor heeft ze wel informatie nodig. Een algemene meldingsplicht kan dus zeker een oplossing bieden. Uiteraard brengt zo een meldingsplicht een aanzienlijke administratieve last met zich mee. Daarom, zo benadrukt Nils Duquet, is het belangrijk om de optie te onderzoeken en alles goed af te wegen. Een belangrijk element dat daarbij zeker moet worden meegenomen, is het hoge aantal meldingen van doorvoer zonder overlading in Nederland. Vermoedelijk ligt het aantal doorvoertransacties in Vlaanderen ergens in dezelfde grootteorde en capteert Vlaanderen mogelijk vergunningsplichtige transacties dan ook niet altijd, al kan Nils Duquet daar geen exact cijfer op plakken, zonder dat eerst te onderzoeken.

De suggestie van Joris Nachtergaele om een vergelijkende studie te gaan maken met landen met zeehavens, wil Nils Duquet zeker meenemen, al zou hij persoonlijk ook Wallonië in de studie opnemen, dat met de luchthaven Luik-Bierset op het vlak van vrachtverkeer toch ook geen kleine speler is. Een dergelijke studie kan veel opleveren, waaronder kennis van goede praktijken en een verklaring voor de spectaculaire daling van het aantal doorvoertransacties. Zoals gezegd, kan die daling slechts deels verklaard worden door de aanpassing aan het Wapenhandeldecreet en spreekt men voor de rest in hypothesen. Een vergelijkende studie kan ook inzicht geven in de voor- en nadelen van een algemene meldingsplicht en de manier waarop andere landen, Nederland voorop, daarmee omgaan.

Ook de impact van het digitale systeem waarvan eerder sprake, zou onderzocht kunnen worden. En zo zijn er wel meer elementen die interessant zouden zijn om te onderzoeken, zoals Europese coördinatie.

Nils Duquet rondt af door te stellen dat er heel wat interessante vragen zijn, maar dat het antwoord op vele daarvan zal afhangen van verder onderzoek.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Orry VAN DE WAUWER,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

dCSG	dienst Controle Strategische Goederen
EER	Europese Economische Ruimte
ICP	Internal Compliance Program
NAVO	Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (= NATO)
VK	Verenigd Koninkrijk
VS	Verenigde Staten
VVI	Vlaams Vredesinstituut